

T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI

ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ

TEFSİR DERSİ

ÖĞRETİM PROGRAMI

(11. SINIF)

TÜRKİYE YÜZYILI
MAARİF MODELİ

2026

İÇİNDEKİLER

1. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ MESLEK DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARI	4
1.1. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ MESLEK DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ TEMEL YAKLAŞIMI	4
1.2. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ MESLEK DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ VİZYONU	4
1.3. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ MESLEK DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ GENEL AMAÇLARI	4
2. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ TEFSİR DERSİ (11. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI	5
2.1. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ TEFSİR DERSİ (11. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAKLAŞIMI VE ÖZEL AMAÇLARI	5
2.2. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ TEFSİR DERSİ (11. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR	6
2.3. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ TEFSİR DERSİ (11.SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÜNİTE, ÖĞRENME ÇIKTISI SAYISI VE SÜRE TABLOSU	10
2.4. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ TEFSİR DERSİ (11. SINIF) KİTAP FORMA SAYISI VE KİTAP EBATLARI	10
2.5. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ TEFSİR DERSİ (11. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI	11
3. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ TEFSİR DERSİ (11. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI'NA AİT ÜNİTELER	13

1. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ MESLEK DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARI

1.1. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ MESLEK DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ TEMEL YAKLAŞIMI

Anadolu imam hatip lisesi meslek dersleri öğretim programları, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni esas alınarak hazırlanmıştır. Bu modelde yer alan beceri, eğilim ve değerler; soyut fikir ve karmaşık süreçleri eyleme dönüştürürken gerçekleştirilen zihinsel faaliyetlerle birlikte bireyin kendisi ve çevresiyle olumlu ilişkiler kurabilmesi, duygularını yönetebilmesi ve sağlıklı bir benlik geliştirebilmesi için gerekli olan yeterlilikleri ifade eder. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, ülkemizin eğitim sisteminde önemli değişiklikler yapmayı hedefleyen bir dönüşüm programıdır. Anadolu imam hatip lisesi meslek dersleri öğretim programlarının da bu dönüşüme uyum sağlaması amaçlanmaktadır. Bu bağlamda Anadolu imam hatip lisesi meslek dersleri öğretim programlarının temel yaklaşımı, bu modelin temel ilkelerine uygun olarak şekillenmektedir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni'ne göre geliştirilen Anadolu imam hatip lisesi meslek dersleri öğretim programları öğrencilerin

- Bütüncül öğrenme yaklaşımı içerisinde dinî bilgileri öğrenmenin yanında mesleki beceriler, sosyal sorumluluk bilinci, millî ve kültürel değerlere bağlılık ile çağın gerektirdiği bilgi ve becerileri kazanmalarını;
- İslam'ın adalet, saygı, sorumluluk, merhamet gibi temel değerlerini esas alarak bu değerlere bağlı ve topluma faydalı bireyler olarak yetişmelerini;
- Mesleki hayata ve yükseköğretime en iyi şekilde hazırlanmalarını sağlayacak bilgi ve becerileri kazanmalarını;
- İlmî düşünceyi benimsemelerini, araştırma yapma becerilerini geliştirmelerini ve bilgiye ulaşma yollarını öğrenmelerini;
- Günümüz teknolojilerini etkin bir şekilde kullanabilen, sistem okuryazarlığı düşüncesini benimsemiş bireyler olarak yetişmelerini;
- Millî birlik ve beraberlik duygusunu güçlendirerek vatan sevgisi ve millet bilincini haiz, manevi değerlere bağlı bireyler olarak yetişmelerini hedefler.

Yukarıda belirtilen hususların somut olarak ortaya çıkması için öğretim programlarında

- Kur'an-ı Kerim, hadis, fıkıh, tefsir, kelam, akaid gibi temel İslam bilimlerine ait bilgilerin kavramsal beceriler ve alan becerileri kapsamında incelenmesi ve araştırılması;
- Dinler tarihi, İslam kültür ve medeniyeti gibi sosyal bilimler alanına giren konuların İslam dünyası ve Türkiye bağlamında irdelenmesi;
- Arapçanın hem dinî metinleri anlama hem de iletişim kurma aracı olarak kullanılabilmesi;
- Öğrencilere mesleki alanda gerekli olan bilgi ve becerilerin yanı sıra problem çözme, iletişim, ekip çalışması gibi yetkinliklerin kazandırılmasına hizmet edecek yaklaşımlara ağırlık verilmektedir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni'ne göre hazırlanan Anadolu imam hatip lisesi meslek dersleri öğretim programları, öğrencilerin hem dinî bilgilere hem de çağın gerektirdiği bilgi ve becerilere sahip, erdemli, topluma faydalı bireyler olarak yetişmelerini hedeflemektedir. Bu sayede öğrenciler hem mesleki hayatlarında hem de yükseköğretimde başarılı olabileceklerdir.

1.2. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ MESLEK DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ VİZYONU

Mesleki din eğitiminin vizyonu; Anadolu imam hatip lisesi mezunlarının yükseköğretim süreçlerine katılmaya hazır, dinî hizmetleri ifa edebilecek yeterliliğe sahip, "yetkin ve erdemli insan" olma yolunda gelişimlerini sürdüren öğrenciler olarak yetişmelerini sağlamaktır.

1.3. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ MESLEK DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ GENEL AMAÇLARI

Anadolu imam hatip lisesi meslek dersleri öğretim programlarının amacı, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde belirtilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve 32. maddesinde belirtilen imam hatip liselerinin tanımı ile Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni'ne uygun olarak

- İslam dininin inanç, ibadet, muamelat ve ahlak esaslarını içselleştiren;
- İslam'ın temel kaynaklarını tanıyan;
- İslam dinine mensup olmanın huzur ve mutluluğunu hisseden;
- Dini doğru anlayan ve dinî meselelerde bu kaynaklara başvurabilen;
- Hz. Muhammed'î (sav) örnek alan;
- İbadetlerle ilgili uygulama becerisi ve alışkanlığına sahip;
- Dünya ve ahiret dengesini kurabilen;
- Ahlaki olgunluğa erişmiş;
- İnceleyen, araştıran, analitik düşünen ve edindiği bilgiler ışığında akli ve nakli delilleri kullanarak problemlere çözüm üretebilen;
- Din hizmetleri uygulama becerisi kazanan;
- Toplumunu din konusunda aydınlatan ve toplumun dinî bilgilerle ilgili ihtiyaçlarına cevap verebilen bireyler yetiştirmektedir.

2. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ TEFSİR DERSİ (11. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI

2.1. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ TEFSİR DERSİ (11. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAKLAŞIMI VE ÖZEL AMAÇLARI

Anadolu İmam Hatip Lisesi Tefsir Dersi (11. Sınıf) Öğretim Programı beceri temelli anlayış doğrultusunda Türkiye Yüzyıllı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni esas alınarak hazırlanmıştır. Programın çatısı oluşturulurken beceri setlerindeki alan becerileri, kavramsal beceriler, sosyal-duygusal öğrenme becerileri ve okuryazarlık becerilerinin yanı sıra eğilimlerden faydalanılmıştır. Programda belirlenen öğrenme çıktılarını ulaşılmak için gerekli beceri, değer, eğilim, ölçme ve değerlendirme uygulamalarının birbirleriyle nasıl ilişkilendirileceği öğrenme-öğretme yaşantıları ile somutlaştırılmıştır. Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi ile kavramsallaştırılan değerler, programın diğer öğelerinden, becerilerden ve alan içeriğinden ayrı bir şekilde değil programa kaynaşık olarak işlenmiştir. Bu sayede öğrencinin ahlaki bir bilinç geliştirmesi, güzellik anlayışını ve edindiği değerleri eylemlerine yansıtması hedeflenmiştir. Programda öğrencilerin tefsir ilminin Kur'an-ı Kerim'i açıklayan ve yorumlayan bir disiplin olduğunu, bu yönüyle diğer dinî ilimlere kaynaklık teşkil ettiğini kavraması amaçlanmıştır. Bu bağlamda konusu Kur'an'ı incelemek, amacı da ilahi mesajı insanlara açıklamak olan tefsir ilmi ve tarihi tüm yönleriyle ele alınmış ve İslam kültürünün önemli unsurları arasında yer alan tefsir geleneğine vurgu yapılmıştır. İnsanlar için bir rehber ve hidayet kaynağı olan Kur'an'ı anlamının öneminden hareketle tefsir ilminin Kur'an'ı anlama ve yorumlama çabası üzerinde durulmuştur. Öğrencilerin Kur'an-ı Kerim'in anlaşılması ve kendisiyle amel edilmesi gereken bir kitap olduğunu fark etmeleri amacıyla Kur'an'ın muhtevasına ve uygulamaya dair hükümlerine dikkat çekilmiştir.

Anadolu İmam Hatip Lisesi Tefsir Dersi (11. Sınıf) Öğretim Programı'nda uygulamaya yönelik olarak öğrencilerin temel kaynakları kullanma; dinî kaynakları tetkik, tahkik ve tefekkür etme; dinî delillere başvurma; dinî delilleri özetleme ve yorumlama becerilerini kazanmaları amaçlanmıştır. Öğretim programı, Türkiye Yüzyıllı Maarif Modeli'nin temel hedefleri arasında yer alan erdemli bireyler yetiştirme gayesi doğrultusunda millî, manevî ve insani değerler esas alınarak hazırlanmıştır.

Anadolu İmam Hatip Lisesi Tefsir Dersi (11. Sınıf) Öğretim Programı hazırlanırken Kur'an-ı Kerim'in yanı sıra hadis, kelam, siyer ve fıkıh kaynakları esas alınmış; disiplinler arası bir anlayış gözetilmiştir. Tefsir konuları, içeriklerin birbirini tamamlamasına imkân verecek bütüncül bir yaklaşımla ele alınmıştır. Üniteler oluşturulurken öğrencilere sistem ve süreç mantığı kazandıracak, onları araştırma ve uygulama yapmaya yönlendirecek bir anlayış benimsenmiştir. Öğretim programının hazırlık ve geliştirme süreçlerinde ihtiyaç analizi ve literatür taraması yapılmış, Tefsir Dersi Öğretim Programları'yla ilgili akademik çalışmalar incelenmiş, sahadaki öğretmenlerden uygulanmakta olan öğretim programları ve ders kitapları hakkında görüş alınarak bir yol haritası çıkarılmıştır. Bu süreçte bilimsel ve teknolojik gelişmeler dikkate alınmış; öğrenme yaşantılarının, ölçme ve değerlendirmenin şekillendirilmesinde çevrim içi ortam ve uygulamalardan yararlanılmıştır.

Anadolu İmam Hatip Lisesi Tefsir Dersi (11. Sınıf) Öğretim Programı'nın temel amacı öğrencilerin Kur'an-ı Kerim'i merkeze alarak içinde yaşadıkları dünyayı anlamlandırmalarına yardımcı olacak bilgi, beceri ve değerlerle donatılmasını sağlamaktır. 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ile Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanan *Anadolu İmam Hatip Lisesi Tefsir Dersi (11. Sınıf) Öğretim Programı'yla* öğrencilerin

1. Tefsir ilminin Kur'an-ı Kerim'i açıklayan bir ilim dalı olduğunu kavramaları,
2. Kur'an-ı Kerim'in okunması, anlaşılması ve kendisiyle amel edilmesi gereken bir kitap olduğunu ve Kur'an'ın ilke ve değerlerinin hayata yön verdiğini fark etmeleri,
3. Tefsir ilminin temel kavramlarını bağlamına uygun şekilde kullanmaları,
4. Kur'an-ı Kerim'i tefsir etmede önemli bir yere sahip olan Kur'an ilimlerinin birbiriyle ilişkisini değerlendirmeleri,
5. Tefsir ilminin doğuş ve gelişme süreçlerini anlamaları ve açıklamaları,
6. Kur'an-ı Kerim'i anlamının temel ilkelerini bilmeleri,
7. Tarihî süreçte tefsir geleneğinin ortaya koyduğu farklı yorumlar arasında mukayese yapmaları,
8. Kur'an'ın ana konularını anlamaları ve açıklamaları,
9. Temel tefsir kaynaklarını tanımaları ve tefsir metinlerini tahlil etmeleri,
10. Kur'an'da insana yüklenen sorumlulukları müşahade ederek toplumsal hayata yönelik emir ve yasakları idrak etmeleri,
11. Tefsir külliyatından yararlanarak tefsir kaynaklarını ihtiyaca uygun şekilde kullanmaları,
12. Kur'an-ı Kerim meallerine ve hadis kaynaklarına başvurmaları,
13. Kur'an-ı Kerim'in anlaşılmasına yönelik tefsir çalışmalarını yorumlayarak Kur'an'dan ilke ve değerler çıkarmaları amaçlanmaktadır.

2.2. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ TEFSİR DERSİ (11. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR

1. *Anadolu İmam Hatip Lisesi Tefsir Dersi (11. Sınıf) Öğretim Programı'nda* eğitim ve öğretim süreçleri; Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile hedeflenen öğrenci profiline uygun, millî ve manevi değerlerimizi tanıyan, geçmiş ve bugün arasında bağ kurarak geleceğe yön veren yetkin ve erdemli öğrencilerin yetiştirilmesine hizmet edecek şekilde planlanır ve yürütülür. Bu kapsamda sevgi, saygı, kardeşlik ve dostluk bağlarını güçlendiren; vatan, millet, bayrak, şehitlik, gazilik gibi millî birlik ve beraberliği pekiştiren değerlerin öğrencilerin zihninde güçlü bir şekilde yer etmesi için özen gösterilir.
2. Öğretim programında "İçerik Çerçevesi" bölümünde ana başlıklara yer verilmiştir. Alt başlıklar, öğrenme çıktıları ve süreç bileşenleri ile öğrenme-öğretme yaşantıları esas alınarak oluşturulabilir.
3. Öğretim programının içerik çerçevesi oluşturulurken olayların farklı bakış açılarıyla ele alınabilmesine imkân verilmiştir. Öğrencilerin ön öğrenmelerinin tespit edilmesinde temel eğitimde kazandıkları bilgi, beceri ve değerler dikkate alınır.
4. Ön değerlendirme, köprü kurma, öğrenme kanıtları, öğrenme-öğretme uygulamalarında verilen öğretim yöntem ve teknikleri ile ölçme araçları öneri niteliğindedir. Bunlar; öğretmenler tarafından öğrenme çıktısı, içerik ve öğrencilerin özelliklerine göre çeşitlendirilerek kullanılmalıdır.
5. Ünite içerikleri; Kur'an-ı Kerim, güvenilir hadis kaynakları ve tefsirle ilgili temel kaynaklar esas alınarak işlenir.
6. Üniteler hazırlanırken ünite içerisinde geçen kısa ayet ve hadislerin Arapça metinlerine yer verilir.
7. Ünite içerikleri, öğrencinin Kur'an-ı Kerim'i anlamaya yönelik sağlam bir kavrayış geliştirmesini destekleyecek şekilde tasarlanır. Bu süreçte Kur'an'ı bütüncül olarak kavrayan, Kur'an'ın mesajını merkeze alan ve ilahi hitabın güncel hayatla ilişkisini açık biçimde ortaya koyan bir yaklaşım esas alınır.
8. Hazırlanacak materyallerde ön değerlendirme ve köprü kurma kısımlarının gerçekleştirilmesi/uygulanması/yapılan-

- dırılması gerekir.
9. Öğrenme çıktılarıyla ilgili güncel konular; farklı tartışma teknikleri kullanılarak ve problem çözme, eleştirel düşünme, kanıt kullanma, karar verme ve araştırma becerileri ile ilişkilendirilerek öğrenme ortamına taşınır.
 10. Beceri temelli öğretim sürecinde tanılayıcı, biçimlendirici ve düzey belirleyici ölçme ve değerlendirme uygulamalarının yapılmasına dikkat edilir.
 11. Zenginleştirme ve/veya destekleme uygulamaları, ihtiyaç hâlinde sınıftaki farklı öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde planlanır. Zenginleştirme ve/veya destekleme bölümündeki içeriklere ders kitaplarında yer verilmez, bu bölüm ihtiyaç duyulması hâlinde e-içerik olarak verilebilir.
 12. Türkçemizin doğru ve etkili kullanımına, öğrencilerin söz varlığının ve dil becerilerinin geliştirilmesine özen gösterilir.
 13. Öğretim programında ve ders kitabında alana özgü kelime, kavram ve tamlamalar; Talim ve Terbiye Kurulu mütalaası ile uygulamaya konulan "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Kavramları Yazım Kılavuzu"na göre yazılır. İlgili kılavuz ve ekinde bulunmayan alana özgü kelime, kavram ve tamlamaların yazımında ise kılavuzda belirtilen ilke ve esaslara uyulur.
 14. Programda her bir ünite için ünitelerin işleniş sırası ve kullanılacak süre belirlenmiştir. Bununla birlikte zümre öğretmenlerince öğrenci seviyesi ve çevre şartlarına uygun planlama yapılabilir.
 15. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni'ne uygun olarak okuryazarlık becerilerinin kazandırılmasında farkındalık, işlevsellik ve eylemsellik düzeyleri dikkate alınır.

Programlar Arası Bileşenler

- *Anadolu İmam Hatip Lisesi Tefsir Dersi (11. Sınıf) Öğretim Programı*'nda yer alan sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler ve okuryazarlık becerileri bileşenleri etkin ve bütünlük bir şekilde Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni'ne uygun olarak kullanılmış; öğrenme-öğretme uygulamalarında bu unsurların öğretmenler tarafından nasıl kullanılacağına dair örneklerle yer verilmiştir.
- *Anadolu İmam Hatip Lisesi Tefsir Dersi (11. Sınıf) Öğretim Programı*'nın yapılandırılmasında bütüncül eğitim yaklaşımı önemli bir rol oynamıştır. Programın temel bileşenleri aracılığıyla akademik, sosyal ve duygusal becerilerin geliştirilmesi amaçlanmıştır; öğrencilerin maddi ve manevi gelişmelerinin bütüncül olarak desteklenmesi hedeflenmiştir. Bu sebeple öğrenciler; bilgi, beceri, değer kazanmaya ve öğrenmeye ilişkin olumlu tutum geliştirmeye teşvik edilmiştir.

İçerik Çerçevesi

- *Anadolu İmam Hatip Lisesi Tefsir Dersi (11. Sınıf) Öğretim Programı*'nın "İçerik Çerçevesi" bölümünde ünite kapsamındaki içeriklerin ana başlıklarına yer verilmiştir. Programda içerik, öğrenme çıktılarından bağımsız birer bilgi yığını olarak değil öğrencilerin konuya ilişkin bilgi, beceri, değer kazanmalarını sağlamak ve öğrenmeyi gerçekleştirmek için sistemli bir şekilde kullanılması gereken araçlar ile süreçte yararlanılacak konular olarak ele alınmıştır. Ayrıca *Anadolu İmam Hatip Lisesi Tefsir Dersi (11. Sınıf) Öğretim Programı*'nda ele alınan içerikler için öğrenme-öğretme uygulamaları da önerilmiştir.
- *Anadolu İmam Hatip Lisesi Tefsir Dersi (11. Sınıf) Öğretim Programı*'nın içerik çerçevesi oluşturulurken alandaki geleneksel yaklaşımlar, yeni gelişmeler ve öğrencilerin ihtiyaçları dikkate alınmıştır. Bununla birlikte içeriklerin belirlenmesi aşamasında öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri bağlamında dikey ve yatayda diğer öğretim programları göz önünde bulundurulmuştur.
- *Anadolu İmam Hatip Lisesi Tefsir Dersi (11. Sınıf) Öğretim Programı* dört üniteden oluşmaktadır. "Tefsir İlimi ve Tarihi" adlı ilk ünite tefsir ilminin temel kavramları, Kur'an ilimleri, tefsir ilminin doğuşu ve gelişimi ele alınmıştır. "Kur'an'ı Anlama ve Yorumlama" adlı ikinci ünite Kur'an'ı anlamının temel ilkeleri ve tefsir çeşitlerine yer verilmiştir. "Kur'an'ın Muhtevası" adlı üçüncü ünite Kur'an'da Allah (cc), insan ve toplum konuları ele alınmıştır. "Kur'an'dan Hayata" adlı dördüncü ünite ise Fatih, Asr, Maun, Kevser ve Nasr sureleri çeşitli bağlamlarda incelenmiştir.

Öğrenme Kanıtları

- *Anadolu İmam Hatip Lisesi Tefsir Dersi (11. Sınıf) Öğretim Programı'nın* ölçme ve değerlendirme uygulamaları bölümünde ölçme amacına ve öğrenme hedefine yönelik öğrenme kanıtları bulunmaktadır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları, öğrenme-öğretme sürecinin etkililiğinin anlaşılması için önemli bir rol oynamaktadır. Bu açıdan ölçme ve değerlendirme uygulamaları, öğrenme-öğretme sürecinde öğrenci gelişiminin takip edilmesi ve uygulanan öğretim yöntemlerinin etkililiğinin belirlenmesine rehberlik edecek şekilde tasarlanmıştır. Bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulduğunda bütün öğrenciler için aynı derecede geçerli bir ölçme ve değerlendirme aracından söz etmek mümkün değildir. Bu nedenle öğrenci performansının belirlenmesi için çeşitli ölçme araç ve yöntemlerinden elde edilen birden fazla kanıt ihtiyacı duyulmaktadır.
- Programda öğrencilerin performanslarının dikkate alınıp değerlendirilebileceği, öğrenciyi öğrenmeye motive edecek, öğrenme-öğretme kuram ve yaklaşımlarıyla uyumlu, zamana ve öğrenciye göre esneklik gösterebilen ölçme ve değerlendirme araçları kullanılmıştır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları yapılandırılırken bu uygulamaların programın tüm bileşenleriyle uyum sağlamasına dikkat edilmiştir.
- Programda yer alan her öğrenme çıktısına ilişkin en az bir öğrenme kanıtı sunulmuştur. Değerler, eğilimler, sosyal-duygusal öğrenme ve okuryazarlık becerileri öğrenme-öğretme uygulamalarının bir parçası olduğu ve içeriğe dâhil edildiği için kanıtlar bölümünde bunlara ilişkin doğrudan ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerine yer verilmemiştir.
- Programda verilen ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemleri örnek niteliğindedir. Öğretmenler, ölçme amacına ve öğrenme çıktısına uygun olmak koşuluyla farklı ölçme ve değerlendirme araçları kullanabilirler. Eğilim, sosyal duygusal öğrenme becerileri, değerler ve okuryazarlık becerileri notla değerlendirilmez ancak bunlara etkinlikler, performans ödevleri ve derecelendirme ölçeklerinde yer verilir.
- Programda ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerinin çeşitliliğine önem verilmiş, bunlara yönelik önerilerde bulunulmuştur. Öte yandan öğretmenlerin öğrenme çıktıları, içerik ve öğrenme-öğretme uygulamaları doğrultusunda kendi yaklaşımlarını belirlemelerine olanak sağlanmıştır. Bu doğrultuda öğretmenler; 3-2-1 kartı, açık uçlu sorular, bilgi kartları, çıkış kartı, dereceli puanlama anahtarı, grup değerlendirme formu, karşılaştırma tablosu, kavram karikatürü, kontrol listesi, öğrenme günlüğü, tanılayıcı dallanmış ağaç, üçgen-kare-çember formu gibi ölçme araçlarından yararlanabilir.
- Programda ölçme ve değerlendirme ilkeleri kapsamında beceri odaklı bir yaklaşımla öğrencilerin sürekli ve çeşitli şekillerde izlenmesini sağlayan ve beceri odaklı süreç değerlendirme uygulamaları dikkate alınmıştır. Öğretim programının tüm ölçme ve değerlendirme süreçlerinde öğrenme kanıtları sürece dâhil edilmiştir.
- Her üniteye en az bir performans görevi bulunmalıdır. Bu performans görevine öğrenme-öğretme uygulamalarında yer verilmelidir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

- *Anadolu İmam Hatip Lisesi Tefsir Dersi (11. Sınıf) Öğretim Programı'nın* öğrenme-öğretme uygulamaları bölümünde öğrenme çıktısındaki bilgi ve becerilerin yanında sosyal-duygusal öğrenme becerileri, Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi'nde ele alınan değerler ve okuryazarlık becerilerine yer verilerek öğrencilerin bütüncül gelişimi esas alınmıştır.
- Öğrenme-öğretme uygulamaları bölümünde öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal becerilerini en üst düzeyde geliştirecek farklı öğrenme ortamları, öğretim yaklaşımları ve materyal kullanımıyla ilgili uygulamalar bulunmaktadır. Öğrenci merkezli bu uygulamalar aracılığıyla öğrencilerin derste edindikleri bilgi, beceri ve değerleri çoklu bakış açısıyla ele almaları beklenmektedir.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarında öğrencilerin hem bağımsız öğrenmelerine hem de iş birliği içinde çalışmalarına imkân tanıyan öğretim stratejileri ve bu stratejiler kapsamında uygulanacak öğretim yöntem ve teknikleri kullanılmaktadır. Bu bağlamda öğretim programının öğrenme-öğretme yaşantıları bölümünde öğretmenlere örnek olması amacıyla çeşitli yöntem ve tekniklere yer verilmiştir. Bu doğrultuda düşün-eşleş-paylaş, beyin fırtınası, görev grubu, kar topu, anlam çözümleme tablosu, Venn şeması, çalışma grubu, görüşme, fikir taraması, tarihsel bakış açısı formu, karşılıklı öğretim, zıt panel, ayrılıp birleşme gibi yöntem ve tekniklerden yararlanılabilir.

- Öğrenme ortamları ve öğretim yaklaşımlarıyla birlikte görsel, işitsel, görsel-işitsel ve teknoloji destekli araçlar kullanılarak öğrencilerin ilgili becerileri kazanmaları sağlanmalıdır. Öte yandan öğrenme çıktılarıyla ilgili güncel konular; problem çözme, eleştirel düşünme, kanıt kullanma, karar verme ve araştırma becerileriyle ilişkilendirilerek sınıf ortamına taşınmalıdır.
- Öğrenme-öğretme uygulamaları bölümü, öğrencilerin çevreleriyle daha fazla etkileşimde bulunmalarına ve zengin öğrenme yaşantıları edinmelerine imkân sağlayacak şekilde kurgulanmıştır. Bu süreçte okul içi öğrenme ortamlarının yanı sıra okul dışı öğrenme ortamlarından da yararlanılmalıdır. Okul içi veya okul dışı uygun öğrenme ortamlarının oluşturulmasında öğrenme çıktısının kapsamı, öğrenci özellikleri, okul imkânları, ekonomiklik gibi belirleyici unsurlar göz önünde bulundurulmalıdır. Dijital öğrenme ortamları ve uygulamaları aracılığıyla ulusal ve uluslararası ölçekte hazırlanmış projelerden faydalanılmalıdır. Bayramlar, milli ve dinî günler, belirli gün ve haftalar gibi vesilelerle öğrencilerin millî ve manevî bilinçlerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- Öğrenme-öğretme uygulamaları bölümünde beceri öğretimi konusuna önem verilmiştir. İçerik öğretilirken kullanılacak kuram, model, strateji, yöntem, teknik ve materyaller ile ölçme ve değerlendirme yaparken kullanılacak araç ve yöntemlerin belirlenmesinde öğrenme çıktısından hareketle işe koşulan alan, okuryazarlık, sosyal-duygusal öğrenme becerileri ve kavramsal beceriler dikkate alınmalıdır.
- Öğrenme-öğretme uygulamaları bölümünde kavram öğretimine yönelik çeşitli etkinlikler önerilmiştir. Programda soyut içerikleri somutlaştırmak, öğrenme ve hatırlamayı basitleştirmek, doğru anlama ve öğrenmeye yardımcı olmak gibi amaçlarla farklı kavram öğretimi materyalleri kullanılması önemsenmiştir.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarında değer öğretimine yönelik önerilerde bulunulmuştur. Öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilere verilmesi beklenen değerler, uygun yer ve zamanda bu değerlerin edinilmesini sağlayacak yaşantıların oluşturulması ve öğrencilerin bu yaşantılara aktif olarak katılmasıyla kazandırılmalıdır.
- Öğretmenler; öğrenme çıktılarıyla ilişkili olarak sunulan değerler dışında çevresel faktörler, kültürel unsurlar, öğrenci profili gibi değişkenleri göz önünde bulundurarak öğretim programı kapsamında sunulan diğer değerlerin kazandırılmasına da öncülük etmelidir. Programda belirtilen değerlere uygun öğrenme-öğretme uygulamaları planlamanın yanı sıra öğrencilerde değerlerin içselleştirilmesine özen gösterilmeli, değerler eğitimi konusundaki farklı yaklaşımlardan yararlanılmalıdır.
- Öğretmenler, öğrenme-öğretme uygulamaları esnasında hem öğrencilere kaynaklık teşkil eden bir uzman hem de öğrencilerin öğrenmelerini izleyip onları yönlendiren bir rehber olmalıdır. Ayrıca öğrencilere uygun öğrenme ortamları sağlamak için çaba göstermelidir. Öğretmenler öğrenme çıktılarına uygun köprüler kurmalı; öğretim kuram, model, strateji, yöntem ve tekniklerini belirlerken hem öğrencilerin bütüncül gelişimlerini hem de kalıcı ve etkili öğrenmeyi sağlamak için öğrenme-öğretme süreçlerini zenginleştirmelidir. Bu doğrultuda öğrenme çıktıları ve öğrenci özellikleri dikkate alınarak görsel ve yazılı sanat ürünlerinden, teknolojik materyallerden, edebî türlerden ve tamamlayıcı öğretim tekniklerinden yararlanılmalıdır.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarının gerçekleştirilmesinde alana dair temel kaynakların ve bunlardan faydalanılarak oluşturulan ikincil kaynakların kullanılmasına özen gösterilmelidir. Ayet ve hadis metinleriyle meallerinin seçiminde Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından hazırlanan kaynaklar esas alınmalı, ayrıca alan literatüründe genel kabul gören eserler kullanılmalıdır. Bu kaynaklara atıf yapılırken telif hakları gözetilmeli ve etik kurallara riayet edilmelidir. Özellikle dijital kaynakların kullanımı hususunda Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen kurallara uyulmalıdır.

Farklılaştırma

- *Anadolu İmam Hatip Lisesi Tefsir Dersi (11. Sınıf) Öğretim Programı'nın* farklılaştırma bölümü; her öğrencinin kendine özgü yetenek, ilgi ve öğrenme stillerini tanıyarak kapsayıcı bir eğitim ortamı oluşturmak amacıyla hazırlanmıştır. Bu bölümde öğrencilerin bireysel farklılıkları ile esnek gruplandırma, sürekli değerlendirme ve uyarılma yaklaşımlarının ön plana çıkarılması hedeflenmektedir.

- Program; okul içi ve okul dışı uygulamalarda öğrencilerin bedensel, zihinsel, ruhsal ve sosyal yönleri ile bireysel farklılıkları dikkate alınarak yapılandırılmıştır. Bu nedenle program uygulanırken akranlarına göre farklı özellikleri olan öğrenciler için gereken esneklik gösterilmeli; öğrencilerin ilgi, istek ve ihtiyaçları doğrultusunda etkinlikler hazırlanmalı ve planlamalar yapılmalıdır.
- Farklılaştırma, zenginleştirme ve destekleme bölümlerinden oluşmaktadır. Zenginleştirme, akranlarına göre daha ileri düzeyde olan öğrencilerin potansiyellerini en üst düzeye çıkarabilmek için öğretmene yönelik önerilerin bulunduğu kısımdır. Destekleme ise öğrenme-öğretme uygulamalarında zorluk yaşayan öğrencilere gerekli ek zaman ve desteğin verilebilmesi için öğretmene önerilerin sunulduğu bölümdür. Programda zenginleştirme kapsamında mevcut öğrenme-öğretme uygulamaları üzerine "içerik, süreç, ürün" açısından daha üst düzey etkinlikleri gerektiren bir yapı kurgulanmıştır. Bu doğrultuda öğrenme çıktılarına uygun olarak öğrencilere daha derin ve detaylı bilgiye

2.3. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ TEFSİR DERSİ (11.SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÜNİTE, ÖĞRENME ÇIKTISI SAYISI VE SÜRE TABLOSU

ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ TEFSİR DERSİ (11. SINIF)

ÜNİTE	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. TEFSİR İLMİ VE TARİHİ	3	12	16
2. KUR'AN'I ANLAMA VE YORUMLAMA	2	14	19
3. KUR'AN'IN MUHTEVASI	3	20	28
4. KUR'AN'DAN HAYATA	5	22	31
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*	-	4	6
	13	72	100

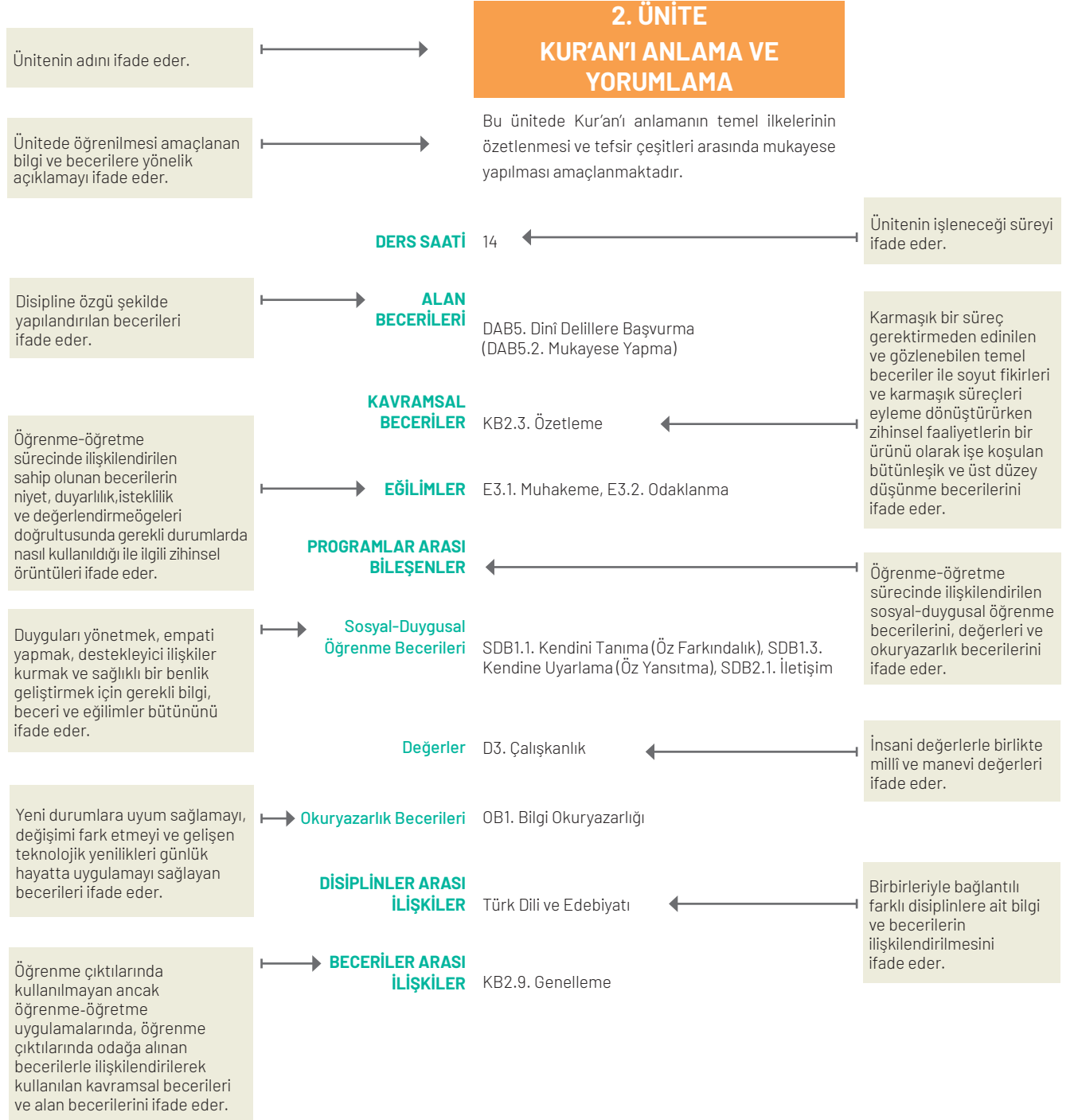
* Zümre öğretmenler kurulu tarafından ders kapsamında yapılması kararlaştırılan okul dışı öğrenme etkinlikleri; araştırma ve gözlem, sosyal etkinlikler, proje çalışmaları, yerel çalışmalar, okuma çalışmaları gibi çalışmalar için ayrılan süredir. Çalışmalar için ayrılan süre eğitim öğretim yılı içinde planlanır ve yıllık planlarda ifade edilir.

2.4. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ TEFSİR DERSİ (11. SINIF) KİTAP FORMA SAYISI VE KİTAP EBATLARI

DERS KİTABI	FORMA SAYISI	KİTAP EBATLARI
TEFSİR DERSİ (11. SINIF)	10-12	19,5 cm X 27,5 cm

2.5. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ TEFSİR DERSİ (11. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

Anadolu İmam Hatip Lisesi Tefsir Dersi Öğretim Programı'nda dört ünite yer almaktadır. Ünitelerin yapısı ve bu yapıya ilişkin açıklamalar şematik olarak aşağıda sunulmuştur:

Öğrenme-öğretme yaşantıları sonunda öğrenciyi kazandırılması amaçlanan bilgi, beceri ve becerilerin süreç bileşenlerini ifade eder.	→	ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ	TFS.11.2.1. Kur'an'ı anlamının temel ilkelerini özetleyebilir a) Kur'an'ı anlamının temel ilkeleriyle ilgili çözümler yapar. b) Kur'an'ı anlamının temel ilkeleriyle ilgili sınıflandırma yapar.	←	Dersin kodu Sınıf seviyesi Ünite numarası Öğrenme çıktısı numarası
Disipline ait başlıca genellemeleri ifade eder.	→	İÇERİK ÇERÇEVESİ Genellemeler	Kur'an'ı Anlamının Temel İlkeleri Tefsir Çeşitleri Tefsir tarihindeki gelişmeler, uzmanlık gerektiren sistematik çalışmaların bir sonucudur.	←	Öğrenme-öğretme sürecinde ele alınan bilgi kümesini (konuya/alt konuya ilişkin sınırlar) ifade eder.
Öğrenme çıktıları, eğilim, programlar arası bileşenler, beceriler arası ilişkiler ve öğrenme kanıtları arasında kurulan ve anlamlı ilişkilere dayanan öğrenme-öğretme sürecini ifade eder.	→	ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme) ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI Temel Kabuller	Öğrenme çıktıları; 3-2-1 kartı, karşılaştırma tablosu ve dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencilerin tefsir çalışmaları için belli bir birikim ve yeterlilik gerektiğini bildikleri kabul edilmektedir.	←	Öğrenme çıktılarının değerlendirilmesi ile uygun ölçme ve değerlendirme araçlarını ifade eder. Önceki öğrenme-öğretme süreçlerinden getirildiği kabul edilen bilgi ve becerileri ifade eder.
Yeni bilgi ve becerilerin öğrenilmesi için sahip olunması gereken ön bilgileri ve/veya becerileri ifade eden temel kabullerin değerlendirilmesi ile öğrenme sürecindeki ilgi ve ihtiyaçların belirlenmesini ifade eder.	→	Ön Değerlendirme Süreci Köprü Kurma	Öğrencilerden bir müfessirin hangi özelliklere sahip olması gerektiği hakkında tahminde bulunmaları istenebilir. Araf suresinin 40. ayetini anlayabilmek için ayette ifade edilen "devenin iğne deliğinden geçmesi" deyimini bilmek gerektiğinden hareketle Kur'an-ı Kerim'in anlaşılması ile dil ve kültür unsurları arasında bağ kurulabilir.	←	Mevcut bilgi ve beceriler ile edinilecek bilgi ve beceriler arasında bağlantı oluşturma sürecinin yanı sıra edinilecek bilgi ve beceriler ile günlük hayat deneyimleri arasında bağ kurmayı ifade eder.
Hedeflenen öğrenci profili ve temel öğrenme yaklaşımları ile uyumlu öğrenme-öğretme yaşantılarının hayata geçirildiği uygulamaları ifade eder.	→	Öğrenme-Öğretme Uygulamaları	TFS.11.2.1 Kur'an'ı anlamak için gerekli olan temel ilkeler örneklerle desteklenerek ele alınır. Öğrencilerden bu ilkeleri inceleyip çözümler yapmaları ve ayetlerin doğru anlaşılmasında söz konusu ilkelerin ne kadar etkili olduğunu açıklamaları istenir (E3.2). Öğrencilerin kendi birikimlerine dayanarak bu ilkeleri dinî, beşerî ve tabii ilimlerle ilgili bakımından sınıflandırmaları sağlanır (E3.1). Bu aşamada anlam çözümler tablosu tekniği kullanılabilir. Öğrencilerden Kur'an'ı anlamının temel ilkelerini göz önüne alarak bir müfessirin sahip olması gereken özellikleri kendi cümleleriyle ifade etmeleri istenir (SDB2.1). Sürecin değerlendirilmesinde 3-2-1 kartı kullanılabilir.	←	
Öğrenme profilleri bakımından farklılık gösteren öğrencilere yönelik çeşitli zenginleştirme ve desteklemeye ilişkin öğrenme-öğretme yaşantılarını ifade eder.	→	FARKLILAŞTIRMA Zenginleştirme	Öğrenciler arasında "Kur'an'ı anlamada yorum farklarının sebepleri" konusunu ele alan sınıf içi bir panel düzenlenebilir. Öğrencilerden Osmanlı Dönemi'nde yazılan tefsir çeşitlerini tarihsel ve metodolojik açıdan değerlendiren bir makale yazmaları istenebilir.	←	Akranlarından daha ileri düzeydeki öğrencilere genişletilmiş ve derinlemesine öğrenme fırsatları sunan, onların bilgi ve becerilerini geliştiren öğrenme-öğretme yaşantılarını ifade eder.
Öğretmenin ve programın güçlü ve iyileştirilmesi gereken yönlerinin öğretmenlerin kendileri tarafından değerlendirilmesini ifade eder.	→	ÖĞRETİM YANSITMALARINI Destekleme	Öğrencilere Kur'an'ı anlamada tarihsel bağlam, sünnetin açıklayıcılığından yararlanma gibi olguları izah eden kısa metinler verilerek onlardan bu metinleri kendi cümleleriyle özetlemeleri istenebilir. Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.	←	Öğrenme sürecinde daha fazla zaman ve tekrara ihtiyaç duyan öğrencilere ortam, içerik, süreç ve ürün bağlamında uyarlanmış öğrenme-öğretme yaşantılarını ifade eder.

3. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ TEFSİR DERSİ (11. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI'NA AİT ÜNİTELER

1. ÜNİTE TEFSİR İLMİ VE TARİHİ

Bu ünite de tefsir ilminin temel kavramlarının bağlamına uygun kullanılması, Kur'an ilimlerinin birbiriyle ilişkisinin değerlendirilmesi, tefsir ilminin doğuş ve gelişim süreçlerinin anlaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 12

ALAN BECERİLERİ

DAB2. Dinî Kaynakları Tetkik (DAB2.2. Dinî Kaynakların İlişkisini Değerlendirme),
DAB3. Tahkik (DAB3.2. Dinî Kavramları Bağlamına Uygun Kullanma),
DAB4. Tefekkür (DAB4.2. Dinî Meseleleri Anlama)

KAVRAMSAL BECERİLER

-

EĞİLİMLER

E1.6. Seçicilik, E2.2. Sorumluluk, E3.1. Muhakeme, E3.2. Odaklanma,
E3.4. Gerçeği Arama

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri

SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB2.1. İletişim,
SDB2.2. İş Birliği, SDB3.3. Sorumlu Karar Verme

Değerler

D3. Çalışkanlık, D14. Saygı, D19. Vatanseverlik

Okuryazarlık Becerileri

OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB5. Kültür Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI

İLİŞKİLER

Hadis, Tarih, Türk Dili ve Edebiyatı

BECERİLER ARASI

İLİŞKİLER

KB2.14. Yorumlama

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

- TFS.11.1.1. Tefsir ilminin temel kavramlarını bağlamına uygun kullanabilme
- Tefsir ilminin temel kavramlarını fark eder.
 - Tefsir ilminin temel kavramları arasında ilişki kurar.
 - Tefsir ilminin temel kavramlarının benzerliklerini ve farklılıklarını açıklar.
 - Tefsir ilminin temel kavramlarına sözlü ve yazılı iletişimde bağlamına uygun olarak yer verir.
- TFS.11.1.2. Kur'an ilimlerinin birbiriyle ilişkisini değerlendirebilme
- Kur'an ilimlerinin alanlarını ve konularını belirler.
 - Kur'an ilimleri arasında ilişki kurar.
 - Kur'an ilimlerinin birbiri ile olan ilişkisini yorumlar.
 - Kur'an ilimlerinin birbiriyle ilişkisine dair çıkarımda bulunur.
- TFS.11.1.3. Tefsir ilminin doğuş ve gelişim süreçlerini anlayabilme
- Tefsir ilminin doğuş ve gelişim süreçleri olduğunu fark eder.
 - Tefsir ilminin dönemlerini tanımlar.
 - Tefsir ilminde çeşitli dönemlerin ortaya çıkmasının sebeplerini açıklar.
 - Tefsir ilminde ortaya çıkan dönemlerin genel özelliklerini belirler.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Tefsir İlminin Temel Kavramları
Kur'an İlimleri
Tefsir İlminin Doğuşu ve Gelişimi

Genellemeler Kur'an'ın anlaşılmasını konu edinen tefsir ilmi, belli kurallar ve yöntemler çerçevesinde gelişmiştir.

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; kavram haritası/doğru-yanlış soruları, çalışma yaprağı, çoklu seçim soruları ve dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir.

Öğrencilerden performans görevi olarak Duhan suresinin tefsirini incelemeleri, iş birlikli çalışma ile surenin tefsirinde yararlanılan Kur'an ilimlerini tespit etmeleri ve tespitlerini örnekleriyle kaydederek sınıfta sunmaları istenebilir. Yapılan çalışmalar; öz değerlendirme formu ve içinde araştırma süreci, ilişki kurma, yorumlama, çıkarımda bulunma ve sunum ölçütleri bulunan dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin Kur'an-ı Kerim'in hem farklı dillere çevrildiğine hem de tefsir edildiğine dair bilgi sahibi olduğu kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Bir ayetin tefsiri örnek verilerek Kur'an'ın yorumlanmasının niçin önemli olduğu konusunda öğrencilerin görüş bildirmeleri istenebilir.

Tebbet suresinin meali verilerek öğrencilere surenin indiriliş süreci hakkında neler hatırladıkları sorulabilir.

Öğrencilerden Kur'an'ın anlaşılmasında sahabenin rolüne dair görüş bildirmeleri istenebilir.

Köprü Kurma İstiklal Marşı'nın dokuzuncu kıtası verilerek bu kıtanın anlamının tam olarak kavranması için sözcük bilgisi, söz sanatları vb. unsurlara ihtiyaç duyulduğu belirtilebilir. Öğrencilerin bu durum ile ayetlerin anlaşılması için yapılan tefsir çalışmaları arasında bağ kurmaları sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

TFS.11.1.1

Kur'an-ı Kerim'in indiriliş süreci kapsamında vahyin mahiyeti, geliş yolları, kayıt altına alınması ve korunmasına değinilir. Kur'an'ın anlaşılmasına yönelik çalışmalarda bazı kavramlara ihtiyaç duyulduğuna dikkat çekilir. Tefsir, tevil, meal ve tercüme hakkında bilgi verilerek öğrencilerin tefsir ilminin temel kavramlarını fark etmeleri sağlanır. Öğrencilerden bu kavramların Kur'an'ın anlaşılmasında niçin önemli olduğuna dair görüş bildirmeleri istenir (**SDB2.1**). Araf suresinin 29, Müminun suresinin 1-2 ya da Lokman suresinin 10. ayetlerine ait farklı mealler örnek olarak verilir. Öğrencilerden meallerdeki farklılığın sebeplerini kendi cümleleriyle ifade etmeleri istenir (**E1.6, OB1, KB2.14**). Öğrencilerden meal, tercüme, tevil ve tefsir kavramları arasındaki ilişkiyi belirlemeleri; bu kavramlarla ilgili bilgilerini değerlendirerek aralarındaki benzerlik ve farklılıkları açıklamaları istenir (**E3.1**). Bu aşamada düşün-eşleş-paylaş tekniği kullanılabilir. Öğrencilerden Kur'an'ın anlaşılması hususunda tefsirle ilgili kavramların önemine odaklanıp düşüncelerini değerlendirmeleri ve konuyla ilgili kısa bir metin yazmaları istenir (**E3.2, SDB3.3**). Konu, bu kapsamda Türk dili ve edebiyatı dersinin yazılı anlatma içeriğiyle ilişkilendirilir. Öğrenme sürecinin değerlendirilmesinde kavram haritası ya da doğru-yanlış soruları kullanılabilir.

TFS.11.1.2

Öğrencilerden farklı ilimlerden yararlanmanın Kur'an'ı doğru anlamadaki önemini sorgulamaları ve bu konudaki görüşlerini nezaket kurallarına dikkat ederek paylaşmaları istenir (**D14.1, E3.4**). Bu aşamada beyin fırtınası tekniği kullanılabilir. Kur'an ilimleri tabiri hakkında bilgi verilir. Bu ilimler, Kur'an'ın lafziyle ve manasıyla ilgili olmak üzere iki grupta ele alınır. Kur'an'ın lafziyle ilgili ilimlerden garibülkur'an, vücuha-nezair, müteşabihülkur'an, hurufimukattaa, müşkilülkur'an, üslubülkur'an ve fezailülkur'anın içeriklerine kısaca değinilir; aksamülkur'an, icazülkur'an ve mecazülkur'an ise örnek metinlerle desteklenerek açıklanır. Kur'an'ın manasıyla ilgili ilimlerden münasebatülkur'an, emsalülkur'an ve nasih-mensuha kısaca değinilir; kısasulkur'an, esbabünuzul ve Mekkilik-Medenilik ise örnek metinlerle desteklenerek açıklanır. Öğrencilerden gruplara ayrılıp; görev dağılımı yaparak Kur'an ilimlerinin hangi konuları ele aldığını belirlemeleri ve bu ilimler arasında konu, alan ve amaç bakımından nasıl bir ilişki olduğu hakkında yorum yapmaları istenir (**E2.2, SDB2.2, D3.4**). Öğrencilerin Kur'an ilimleri arasındaki ilişkinin sonuçlarına odaklanarak bir çıkarımda bulunmaları sağlanır (**E3.2**). Bu aşamada görev grubu tekniği kullanılabilir. Öğrenme sürecinin değerlendirilmesinde çalışma yaprağı kullanılabilir.

TFS.11.1.3

Öğrencilerin tefsir ilminin teşekkül sürecini, İslami ilimlerin ortaya çıkmasıyla ilgili ön öğrenmeleriyle ilişkilendirerek fark etmeleri sağlanır (**SDB1.1**). Tefsir ilminin temel kaynaklarına değinilir. Hz. Peygamber, Sahabe ve Tâbiin Dönemleri'nde tefsir alanındaki gelişmeler ele alınır. Bu kapsamda konu; hadis dersinin hadislerin sözlü ve yazılı aktarımı; tarih dersinin Orta Çağ'daki başlıca medeniyet havzalarında bilim, kültür ve sanat içerikleriyle ilişkilendirilir. Hz. Peygamber, Sahabe ve Tâbiin Dönemleri'ne ait tefsir örneklerine yer verilir. Tefsir ilminde Tedvin Dönemi ve sonrasında yapılan çalışmalar ele alınarak bu dönemlere ait tefsir metinlerinden örnekler verilir. Türk-İslam kültürüne ait tefsir çalışmalarına değinilerek öğrencilerden bu tür çalışmalardan haberdar olmanın önemine ve bunların gelecek nesillere nasıl aktarılacağına ilişkin düşüncelerini ifade etmeleri istenir (**D19.3, OB5**). Öğrencilerden arkadaşlarıyla istişare ederek tefsir ilminde dönemlerin ortaya çıkmasının sebeplerini açıklamaları istenir. Bu aşamada kar topu tekniği kullanılabilir. Öğrencilerden tefsir tarihindeki gelişmeleri dikkatlice değerlendirerek ortaya çıkan dönemlerin belli başlı özelliklerini belirlemeleri istenir (**E3.1**). Bu kapsamda öğrencilerden tarihsel bakış açısı formunu doldurmaları istenebilir. Öğrenme sürecinin değerlendirilmesinde çoklu seçim soruları kullanılabilir.

Öğrencilerden performans görevi olarak Duhan suresinin tefsirini incelemeleri, iş birlikli çalışma ile surenin tefsirinde yararlanılan Kur'an ilimlerini tespit etmeleri ve tespitlerini örnekleriyle kaydederek sınıfta sunmaları istenebilir. Yapılan çalışmalar; grup değerlendirme formu ve içinde araştırma süreci, ilişki kurma, yorumlama, çıkarımda bulunma ve sunum ölçütleri bulunan dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerden Hz. Aişe, Abdullah bin Mesud ve Hasan Basri'nin hayatlarını araştırarak tefsir ilmine katkılarına dair açıklayıcı bir metin yazmaları istenebilir.

Dijital araçları kullanabilen öğrenciler "Tefsir İlminin Tarihi Gelişimi" konusuna ilişkin bir dijital broşür veya grafik bilgi hazırlamaya yönlendirilebilir.

Öğrencilerden Hz. Peygamber, sahabe, tâbiin ve sonraki dönem tefsir çalışmalarıyla ilgili gelişmeleri tarih şeridi üzerinde göstermeleri ve hazırladıkları çalışmayı dijital pano ya da poster biçiminde sınıfta sunmaları istenebilir.

Destekleme Öğrencilerden vahiy, tefsir, tevil, meal ve tercüme kavramlarını listeleterek her birine kısa tanımlar yazmaları istenebilir.

Bilgi eksikliklerini belirledikten sonra konu tekrarı yapmalarını sağlamak için öğrencilere Kur'an ilimleri konusuyla ilgili bir kelime ilişkilendirme testi uygulanabilir.

Öğrencilere Tâbiin Dönemi'ndeki tefsir faaliyetlerini özetleyen kısa metinler verilerek onlardan bu bilgileri kendi cümleleriyle ifade etmeleri istenebilir.

Öğrencilerden bir ayetin tefsirini okumaları ve anladıklarını kendi cümleleriyle arkadaşlarına özetlemeleri istenebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. ÜNİTE

KUR'AN'I ANLAMA VE YORUMLAMA

Bu ünite de Kur'an'ı anlamının temel ilkelerinin özetlenmesi ve tefsir çeşitleri arasında mukayese yapılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 14

ALAN BECERİLERİ DAB5. Dinî Delillere Başvurma (DAB5.2. Mukayese Yapma)

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.3. Özetleme

EĞİLİMLER E3.1. Muhakeme, E3.2. Odaklanma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB1.3. Kendine Uyarlama (Öz Yansıtma), SDB2.1. İletişim

Değerler D3. Çalışkanlık

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Mesleki Arapça, Türk Dili ve Edebiyatı

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER KB2.9. Genelleme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

TFS.11.2.1. Kur'an'ı anlamamanın temel ilkelerini özetleyebilme

- Kur'an'ı anlamamanın temel ilkeleriyle ilgili çözümlene yapar.*
- Kur'an'ı anlamamanın temel ilkeleriyle ilgili sınıflandırma yapar.*
- Kur'an'ı anlamamanın temel ilkelerini yorumlar.*

TFS.11.2.2. Rivayet ve dirayet tefsirleri arasında mukayese yapabilme

- Rivayet ve dirayet tefsirlerine ilişkin özellikleri belirler.*
- Rivayet ve dirayet tefsirlerinin belirlenen özelliklerine ilişkin benzerlikleri ortaya koyar.*
- Rivayet ve dirayet tefsirlerinin belirlenen özelliklerine ilişkin farklılıkları ortaya koyar.*
- Rivayet ve dirayet tefsirlerinin belirlenen özellikleri arasında ilişki kurar.*
- Rivayet ve dirayet tefsirlerine ilişkin benzerlik ve farklılıklara dayalı olarak çıkarım yapar.*

İÇERİK ÇERÇEVESİ Kur'an'ı Anlamamanın Temel İlkeleri
Tefsir Çeşitleri

Genellemeler Tefsir tarihindeki gelişmeler, uzmanlık gerektiren sistematik çalışmaların bir sonucudur.

**ÖĞRENME
KANITLARI
(Ölçme ve
Değerlendirme)**

Öğrenme çıktıları; 3-2-1 kartı, karşılaştırma tablosu ve dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir.

Öğrencilerden performans görevi olarak iş birlikli çalışma ile Vahidi, İsmail Hakkı Bursevi ve Ebüssuud Efendî'nin hayat hikâyelerini ve ilmi çalışmalarını araştırdıktan sonra görsellerle destekledikleri bir bülten panosu hazırlamaları istenebilir. Yapılan çalışmalar; içinde doğruluk, ilişki kurma, çıkarım yapma, özgünlük, tasarım, dil ve anlatım ölçütlerinin bulunduğu dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

**ÖĞRENME-ÖĞRETME
YAŞANTILARI**

Temel Kabuller Öğrencilerin tefsir çalışmaları için belli bir birikim ve yeterlilik gerektiğini bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci Öğrencilerden bir müfessirin hangi özelliklere sahip olması gerektiği hakkında tahminde bulunmaları istenebilir.

Öğrencilere bir konuyu farklı metotlarla incelemenin yorumlama ve anlama süreçlerine katkısı ile ilgili görüşleri sorulabilir.

Köprü Kurma Araf suresinin 40. ayetini anlayabilmek için ayette ifade edilen "devenin iğne deliğinden geçmesi" deyimini bilmek gerektiğinden hareketle Kur'an-ı Kerim'in anlaşılması ile dil ve kültür unsurları arasında bağ kurulabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

TFS.11.2.1

Kur'an'ı anlamak için gerekli olan temel ilkeler (dile vâkıf olma, tarihî bilgilere hâkimiyet, bağlam ve makası gözetme) örneklerle desteklenerek ele alınır. Kur'an'ı doğru anlamada Arapça bilmenin önemi kapsamında konu Mesleki Arapça dersinin Kur'an-ı Kerim'i tanıyorum içeriğiyle ilişkilendirilir. Öğrencilerden Kur'an'ı anlamak için gerekli olan temel ilkeleri inceleyip çözümlene yapmaları ve ayetlerin doğru anlaşılmasında söz konusu ilkelerin ne kadar etkili olduğunu açıklamaları istenir (E3.2). Öğrencilerin kendi birikimlerine dayanarak bu ilkeleri dinî, beşerî ve tabii ilimlerle ilgisi bakımından sınıflandırmaları sağlanır (E3.1). Bu aşamada anlam çözümlene tablosu tekniği kullanılabilir. Öğrencilerden Kur'an'ı anlamının temel ilkelerini yorumlayarak bir müfessirin sahip olması gereken özellikleri kendi cümleleriyle ifade etmeleri istenir (SDB2.1). Sürecin değerlendirilmesinde 3-2-1 kartı kullanılabilir.

TFS.11.2.2

Tefsir ilminde kaynak, yöntem, konu, yaklaşım gibi çeşitli değişkenlere göre yapılan sınıflandırmalara değinilir. Öğrencilerin ilim dalları incelenirken neden farklı tasnifler yapıldığını, ön öğrenmelerinden yararlanarak fark etmeleri sağlanır (SDB1.1). Kaynak ve yöntemleri bakımından tefsir çeşitlerinden rivayet ve dirayet tefsirleri ele alınır. Rivayet tefsirinin meşhur müfessirlerinden Taberi, İbni Kesir ve Süyuti ile dirayet tefsirinin meşhur müfessirlerinden İmam Matüridi, Fahreddin Razi ve Elmalılı Hamdi Yazır'ın biyografilerine yer verilir. Bu kapsamda konu, Türk dili ve edebiyatı dersinin yazılı anlatım içeriğiyle ilişkilendirilir. Öğrencilerden biyografisi verilen müfessirlerin ortak özelliklerini tespit etmeleri istenir (KB2.9). Hayat hikâyeleri verilen müfessirlerin telif ettikleri tefsir kitapları hakkında bilgi verilir. Bu müfessirlere ait tefsir örnekleri verilerek içerikler desteklenir. Öğrencilerin tanıtılan müfessirlerin hayat hikâyelerinden hareketle azimli olmanın başarıya ulaşmadaki etkisini fark ederek bu konuda kendi durumlarını değerlendirmeleri sağlanır (D3.1, SDB1.3). Öğrencilerden rivayet ve dirayet tefsirlerinin özelliklerini dikkatle değerlendirerek bu tefsir çeşitlerinin benzer ve farklı yönlerini ve birbirini nasıl etkilediklerini tespit etmeleri sağlanır (E3.1). Bu aşamada Venn şeması tekniğinden yararlanılabilir. Öğrencilerden rivayet ve dirayet tefsirinin birbirinden ayrılan yönlerine odaklanarak bu tefsir yöntemleriyle güncel meselelere cevap verme imkânına dair bir çıkarım yapmaları istenir (E3.2, OB1). Bu kapsamda öğrencilerden bir deneme yazmaları istenebilir. Sürecin değerlendirilmesinde karşılaştırma tablosu kullanılabilir.

Öğrencilerden performans görevi olarak iş birlikli çalışma ile Vahidi, İsmail Hakkı Bursevi ve Ebüssuud Efendî'nin hayat hikâyeleri ve ilmî çalışmalarını araştırdıktan sonra görsellerle destekledikleri bir bülten panosu hazırlamaları istenebilir. Yapılan çalışmalar; içinde doğruluk, ilişki kurma, çıkarım yapma, özgünlük, tasarım, dil ve anlatım ölçütlerinin bulunduğu dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Öğrenciler arasında "Kur'an'ı anlamada yorum farklarının sebepleri" konulu sınıf içi bir panel düzenlenebilir.

Öğrencilerden Osmanlı Dönemi'nde yazılan tefsir çeşitlerini tarihsel ve metodolojik açıdan değerlendiren bir makale yazmaları istenebilir.

Öğrencilerden rivayet ve dirayet tefsirlerine ait birer örnek metin inceleyip bu tefsirlerin özelliklerine ilişkin bir karşılaştırma raporu hazırlamaları istenebilir.

Öğrencilerden Türkçe yazılan üç tefsir kitabını kütüphaneden bularak müfessirlerini ve tefsirlerin ilk ciltlerini sınıfta arkadaşlarına tanıtmaları istenebilir.

Destekleme Öğrencilere Kur'an'ı anlamada tarihsel bağlam, sünnetin açıklayıcılığından yararlanma gibi olguları izah eden kısa metinler verilerek onlardan bu metinleri kendi cümleleriyle özetlemeleri istenebilir.

"Kur'an'ı anlamanın temel ilkeleri" konulu bir kavram haritası verilerek öğrencilerden eksik bırakılan kısımları tamamlamaları istenebilir.

Öğrencilerin "Kur'an'ı anlamada dilin önemi nedir? Bağlam neden dikkate alınmalıdır?" soruları ekseninde öğretmen rehberliğiyle Sokratik tartışma yapmaları sağlanabilir.

Öğrencilerden öğretmenleri veya akranlarından yardım alarak tefsir çeşitlerini özetleyen bir tabloyu tamamlaması istenebilir.

Rivayet ve dirayet tefsirleri konusunda doğru-yanlış veya eşleştirme soruları kullanılarak bir etkinlik yapılabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. ÜNİTE

KUR'AN'IN MUHTEVASI

Bu ünite de Allah Teala'yı tanıtan ayetlerle ilgili tefsir metninin tahlil edilmesi, Kur'an'da insana yüklenen sorumlulukların müşahede edilmesi ve toplumsal hayata yönelik ayetlerdeki emir ve yasakların idrak edilmesi amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 20

ALAN BECERİLERİ DAB3. Tahkik (DAB3.4. Dinî Metinleri Tahlil Etme),
DAB4. Tefekkür (DAB4.1. Müşahede Etme, DAB4.5. İdrak Etme)

KAVRAMSAL BECERİLER -

EĞİLİMLER E3.1. Muhakeme, E3.4. Gerçeği Arama, E3.7. Sistematiiklik,
E3.8. Soru Sorma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB1.3. Kendine Uyarılama (Öz Yansıtma), SDB2.1. İletişim,
SDB2.2. İş Birliği

Değerler D1. Adalet, D5. Duyarlılık, D6. Dürüstlük, D12. Sabır, D20. Yardımseverlik

Okuryazarlık Becerileri OB6. Vatandaşlık Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Fıkıh

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER DAB1. Temel Kaynakları Kullanma (DAB1.1. Kur'an-ı Kerim Meallerine Başvurma)

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

TFS.11.3.1. Allah Teala'yı tanıtan ayetlerle ilgili tefsir metinlerini tahlil edebilme

- Allah Teala'yı tanıtan bir ayetin tefsir metnini incelerken tefsir ilminin usullerine göre yararlanacağı ilke ve ölçütleri seçer.
- Allah Teala'yı tanıtan bir ayetin tefsir metninde yer alan görüşleri tespit eder.
- Belirlenen ölçütlere göre Allah Teala'yı tanıtan bir ayetin tefsir metnini karşılaştırır.
- Allah Teala'yı tanıtan bir ayetin tefsir metninden çıkardığı sonuçları değerlendirir.

TFS.11.3.2. Kur'an'da insana yüklenen sorumlulukları müşahede edebilme

- Kur'an'da insana yüklenen sorumluluklarla ilgili merak ettiği konuları belirler.
- Kur'an'da insana yüklenen sorumluluklarla ilgili merak ettiği konular hakkında soru sorar.
- Kur'an'da insana yüklenen sorumluluklarla ilgili merak ettiği konuları inceler.
- Kur'an'da insana yüklenen sorumluluklarla ilgili inceleme sonuçları hakkında çıkarım yapar.

TFS.11.3.3. Toplumsal hayata yönelik ayetlerdeki emir ve yasakları idrak edebilme

- Toplumsal hayata yönelik ayetlerdeki emir ve yasaklarla ilgili tefekkür sürecini gözden geçirir.
- Toplumsal hayata yönelik ayetlerdeki emir ve yasaklarla ilgili tefekkür sürecine dayalı çıkarım yapar.
- Toplumsal hayata yönelik ayetlerdeki emir ve yasaklarla ilgili çıkarımları değerlendirir.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Kur'an'da Allah
Kur'an'da İnsan
Kur'an'da Toplum

Genellemeler

Kur'an-ı Kerim, dünya ve ahiret hayatı için bir rehberdir.

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve

Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; açık uçlu sorular, çıkış kartı, tanılayıcı dallanmış ağaç ve dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir.

Öğrencilerden performans görevi olarak iş birlikli çalışma yöntemiyle Yüce Allah'ın isim ve sıfatlarına işaret eden ayetleri listelemeleri ve bu ayetleri bir kavram ağı üzerinde göstermeleri istenebilir. Yapılan çalışmalar; içinde kaynak kullanımı, bilginin doğruluğu, ilişki kurma, çözümlenme, karşılaştırma, değerlendirme ve tasarım ölçütlerinin bulunduğu dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin Kur'an-ı Kerim'de hayatın her alanına yönelik emir ve yasakların bulunduğunu bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci Öğrencilere esmayihüsnadan hangilerini bildikleri sorularak verilen cevaplar tahtaya yazılabilir.

Öğrencilerden bir Müslüman'ın sorumluluklarını hangi unsurların belirlediğine dair düşüncelerini paylaşmaları istenebilir.

Öğrencilerden toplumsal hayatta uyulması gereken kuralların gerekliliğine dair kendi hayatlarından bir örnek vermeleri istenebilir.

Köprü Kurma Öğrencilere Zariyat suresinin 56. ayetinin meali verilerek, Allah (cc) ve insan ilişkisine dair sorular sorulup ulaşılan çıkarımlar ile Kur'an'ın ana konuları arasında bağ kurulabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

TFS.11.3.1

Kur'an'da Allah Tealâ'yı tanıtan ayetlerle ilgili kısaca bilgi verilir. İhlas suresinin tefsiri ile Haşr suresinin 22-24 ve Hac suresinin 56. ayetlerinin tefsirleri, çeşitli tefsir kaynaklarından faydalanılarak verilir. Hac suresinin 56. ayetinin tefsiri ele alınırken öğrencilerden ahiret inancının zorluklarla mücadeledeki etkisini yorumlamaları istenir (**D12.1**). Öğrencilere Allah Tealâ'yı tanıtan bir ayetin tefsir metni verilir. Bu metni değerlendirmek için kullanılacak ölçütler belirlenir. Öğrencilerden kendilerine verilen tefsir metnini incelemeleri ve bu metni belirlenen ölçütlerle karşılaştırmaları istenir (**E3.7**). Öğrencilerin inceledikleri tefsir metninden çıkardıkları sonucu dikkatli ve nesnel bir şekilde ele alarak tevhit ve tenzih kapsamında değerlendirmeleri ve görüşlerini paylaşmaları sağlanır (**E3.4, SDB2.1**). Bu aşamada çalışma grubu tekniği kullanılabilir. Süreci değerlendirmek için açık uçlu sorular kullanılabilir.

TFS.11.3.2

İsra suresinin 70, Tin suresinin 4 ve Mülk suresinin 2. ayetleri verilerek öğrencilerden insanın değerli bir varlık olması ile Allah'ın(cc) insana sorumluluk yüklemesi arasındaki ilişkiyi yorumlamaları istenir (**DAB1.1**). İnsanın yaratılış gayesi, kulluk görevleri ve uyması gereken ahlaki ilkelere değinilir. Nahl suresinin 97, Haşr suresinin 18, Al-i İmran suresinin 190-191 ve Bakara suresinin 177. ayetlerinin tefsirleri çeşitli tefsir kaynaklarından faydalanılarak verilir. Bakara suresinin 177. ayetinin tefsiri ele alınırken öğrencilerden iman etmek ile doğru ve güvenilir olmak arasındaki ilişkiyi yorumlamaları istenir (**E3.1, D6.2**). Öğrencilerden Kur'an'da insana yüklenen sorumluluklarla ilgili merak ettikleri hususlar hakkında sorular sormaları, bu hususları incelemeleri ve bu sorumlulukların karakter gelişimini hangi yönlerden etkileyeceğine dair bir çıkarım yapmaları istenir (**E3.8**). Bu aşamada görüşme tekniğinden faydalanılabilir. Süreci değerlendirmek için öğrencilerden çıkış kartı hazırlamaları istenebilir.

TFS.11.3.3

Toplumsal hayatı düzenlemeye yönelik ayetlerdeki emir ve yasaklar hakkında kısaca bilgi verilir. Bu kapsamda konu, fıkıh dersinin sosyal ve ekonomik hayat ünitesiyle ilişkilendirilir. Al-i İmran suresinin 104, Nahl suresinin 90, Şûra suresinin 36-39, Bakara suresinin 188 ve 262-263. ayetlerinin tefsirleri çeşitli tefsir kaynaklarından faydalanılarak verilir. Nahl suresinin 90. ayetinin tefsiri ele alınırken öğrencilerin adalet ve eşitlik kavramlarını ayırt edebilmeleri sağlanır **(D1.3)**. Al-i İmran suresinin 104. ayetinin tefsiri ele alınırken öğrencilerden toplumsal sorunların çözümünde sorumluluk üstlenmekle emir bilmaruf nehiy anılmünker ilkesi arasındaki ilişki hakkında düşüncelerini ifade etmeleri istenir **(D5.1, OB6)**. Bakara suresinin 262-263. ayetlerinin tefsiri ele alınırken öğrencilerden samimiyetle yapılan yardımların kişiye neler kazandıracağı hakkında tahminde bulunmaları istenir **(D20.4)**. Öğrencilerden toplumsal hayatı düzenlemeye yönelik ayetlerdeki emir ve yasaklar hakkında tefekkür etmeleri, düşüncelerini gözden geçirerek bu emir ve yasakların bireysel ve toplumsal hayata etkileriyle ilgili çıkarımda bulunmaları istenir **(E3.1)**. Öğrencilerden ulaştıkları çıkarımları dünya ve ahiret saadeti bağlamında değerlendirmeleri ve görüşlerini arkadaşlarıyla müzakere etmeleri istenir **(SDB2.2)**. Bu aşamada fikir taraması tekniği kullanılabilir. Bir öz değerlendirme formu hazırlanarak öğrencilerin toplumsal hayata yönelik emir ve yasaklara uyma konusunda kendilerini değerlendirmeleri ve bu konudaki eksikliklerini tamamlamaya dair planlama yapmaları sağlanır **(SDB1.3)**. Süreci değerlendirmek için tanılayıcı dallanmış ağaç kullanılabilir.

Öğrencilerden performans görevi olarak iş birlikli çalışma yöntemiyle Yüce Allah'ın isim ve sıfatlarına işaret eden ayetleri listelemeleri ve bu ayetleri bir kavram ağı üzerinde göstermeleri istenebilir. Yapılan çalışmalar; içinde kaynak kullanımı, bilginin doğruluğu, ilişki kurma, çözümlenme, karşılaştırma, değerlendirme ve tasarım ölçütlerinin bulunduğu dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerden seçtikleri güvenilir bir tefsir kaynağından araştırma yaparak Kur'an'daki dünya ve ahiret dengesi hakkında bir metin yazmaları istenebilir.

Öğrencilerden iş birlikli çalışma yöntemiyle Kur'an'daki ahlaki ilkeleri araştırmaları ve ulaştıkları sonuçları bir rapor hâlinde yazmaları istenebilir.

Öğrencilerden Kur'an'daki emir ve yasakların hikmeti ile ilgili bir köşe yazısı yazmaları istenebilir.

Destekleme Tevhit konusunu ele alan bir tefsir metninin özeti verilerek öğrencilerden bu metni kendi cümleleriyle yeniden ifade etmeleri istenebilir.

Öğrencilere Kur'an-ı Kerim'deki ahlaki ilkelerle ilgili doğru-yanlış, eşleştirme, boşluk doldurma sorularından oluşan bir çalışma yaprağı verilebilir veya kelime ilişkilendirme testi uygulanabilir.

Kur'an-ı Kerim'e göre insanın sorumluluklarıyla ilgili genel bilgilerin pekiştirilmesine yardımcı olmak üzere öğrencilere yönlendirici sorular sorulabilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

4. ÜNİTE

KUR'AN'DAN HAYATA

Bu ünite de Fatıha suresinin tahkik edilmesi, Asr suresinde ele alınan konular hakkında analitik düşünülmesi, Maun suresinin tefsiriyle ilgili kaynak kullanımının yönetilmesi, Kevser suresinin tefsirinin yorumlanması ve Nasr suresinin tefsiriyle ilgili temel kaynakların kullanılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 22

ALAN BECERİLERİ

DAB1. Temel Kaynakları Kullanma,
DAB2. Dinî Kaynakları Tetkik (DAB2.1. Kaynak Kullanımını Yönetme),
DAB3. Tahkik, DAB3.Tahkik (DAB3.3. Dinî Metinleri Yorumlama),
DAB4. Tefekkür (DAB4.4. Dinî Konularda Analitik Düşünme)

KAVRAMSAL BECERİLER

-

EĞİLİMLER

E1.6. Seçicilik, E2.2. Sorumluluk, E3.1. Muhakeme, E3.2. Odaklanma,
E3.6. Analitiklik

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri

SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme), SDB1.3. Kendine Uyarlama (Öz Yansıtma),
SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerler

D3. Çalışkanlık, D10. Mütevazılık, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri

OB2. Dijital Okuryazarlık

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER

Hitabet ve Mesleki Uygulama, Siyer

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER

-

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

TFS.11.4.1. Fatıha suresini tahkik edebilme

- Fatıha suresindeki dinî kavramları ayırt eder.
- Fatıha suresindeki dinî kavramları bağlamına uygun kullanır.
- Fatıha suresindeki mesajları yorumlar.
- Fatıha suresinin tefsirini tahlil eder.

TFS.11.4.2. Asr suresinde ele alınan konular hakkında analitik düşünebilme

- Asr suresinde geçen kavramlar arasında ilişki kurar.
- Asr suresinde geçen kavramlar arasında kurduğu ilişkiyle ilgili akıl yürütür.
- Asr suresi hakkında ulaştığı çıkarımları tartışır.
- Asr suresiyle ilgili tercih edilebilir görüş ve argümanları gerekçeleriyle belirler.

TFS.11.4.3. Maun suresinin tefsiriyle ilgili kaynak kullanımını yönetebilme

- Maun suresinin tefsirini incelemek için gerekli dinî kaynakları tespit eder.
- Maun suresinin tefsiriyle ilgili dinî kaynakları özelliklerine göre sınıflandırır.
- Seçtiği dinî kaynaklardan Maun suresinin tefsiriyle ilgili bilgileri bulur.
- Ulaşılan bilgiler ışığında Maun suresinin tefsiriyle ilgili seçtiği dinî kaynakları karşılaştırır.
- Ulaşılan bilgiler ışığında Maun suresinin tefsiriyle ilgili seçtiği dinî kaynakları değerlendirir.

TFS.11.4.4. Kevser suresinin tefsirini yorumlayabilme

- Kevser suresinin tefsirini yorumlarken tefsir ilminin usullerine göre yararlanacağı ilke ve ölçütleri seçer.
- Kevser suresinin tefsirini belirlediği ilke ve usuller çerçevesinde inceler.
- Kevser suresinin tefsirini kendi cümleleri ile ifade eder.

TFS.11.4.5. Nasr suresinin tefsiriyle ilgili temel kaynakları kullanabilme

- Nasr suresinin içeriğiyle ilgili Kur'an-ı Kerim meallerine başvurur.
- Nasr suresinin içeriğiyle ilgili hadis kaynaklarına başvurur.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Fatıha Suresi: İstikamet Üzere Olmak

Asr Suresi: İnandığı Gibi Yaşamak

Maun Suresi: Riyadan Uzak Durmak

Kevser Suresi: Kulluğun Farkında Olmak

Nasr Suresi: Allah'ın Yardımına Mazhar Olmak

Genellemeler

İyi bir Müslüman olmak, Kur'an-ı Kerim'i hayata yansıtmakla mümkündür.

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; bilgi kartları, üçgen-kare-çember formu, açık uçlu sorular, öğrenme günlüğü, kavram karikatürü ve dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencilerden performans görevi olarak Hucurat suresinin 10-12 ve Lokman suresinin 16-19. ayetlerini güvenilir tefsir kaynaklarından yararlanarak incelemeleri ve bu ayetlerde geçen emir ve yasakları listelemeleri istenebilir. Öğrencilerden listeledikleri her bir madde hakkında iş birlikli çalışma yöntemiyle bir afiş hazırlamaları istenebilir. Yapılan çalışmalar; içinde kaynak kullanımı, bilginin doğruluğu, kapsam, tasarım ve özgünlük ölçütlerinin bulunduğu dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin Kur'an-ı Kerim'deki hükümlerin Müslümanlar açısından bağlayıcı olduğunu bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci Öğrencilerden en çok bilinen ve okunan surenin hangisi olduğu konusunda tahminde bulunmaları istenebilir.

Öğrencilerden iman ve amel arasındaki tutarlılığın önemiyle ilgili fikirlerini söylemeleri istenebilir.

Öğrencilerden bir ayetle ilgili yorumları merak ettiklerinde nasıl bir yol izlediklerini arkadaşlarıyla paylaşmaları istenebilir.

Öğrencilerden namaz kılarken anlamını bildikleri sureleri okumanın kendilerine neler hissettirdiğini ifade etmeleri istenebilir.

Öğrencilerden Kur'an'ın anlaşılmasında sünnetin katkısı hakkındaki görüşlerini paylaşmaları istenebilir.

Köprü Kurma Öğrencilere Al-i İmran suresinin 138. ayetinin meali verilerek bu ayet ile Kur'an'ı doğru kavramanın günlük hayattaki önemi arasında bağ kurulabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

TFS.11.4.1

Fatiha suresi ile ilgili genel bilgiler verilerek sure tanıtılır. Surenin tefsiri, çeşitli tefsir kaynaklarından faydalanılarak özetlenir. Öğrencilerden Fatiha suresinde geçen dinî kavramları kendi birikimlerine göre tespit ederek bu kavramların ilişkili olduğu alanları belirlemeleri istenir (E1.6). Öğrencilerden mahiyetini öğrendikleri bu kavramları bağlamına uygun şekilde kullanarak belirlenen süre içinde bir vaaz hazırlamaları istenir (E2.2, D16.3). Konu, bu kapsamda hitabet ve meslekî uygulama dersinin vaaz uygulaması içeriğiyle ilişkilendirilir. Öğrencilerden Fatiha suresinin tefsirini içerik ve gayesi bakımından incelemeleri ve sureden çıkarılacak mesajları kendi cümleleriyle ifade etmeleri istenir (SDB2.1). Öğrencilerin Fatiha suresinden öğrendiklerinin günlük hayatta ne gibi yansımalarının olacağını surenin tefsirindeki mesajlara odaklanarak değerlendirmeleri sağlanır (E3.2). Bu aşamada karşılıklı öğretim tekniği kullanılabilir. Süreci değerlendirmek için bilgi kartları kullanılabilir.

TFS.11.4.2

Asr suresi ile ilgili genel bilgiler verilerek sure tanıtılır. Surenin tefsiri, çeşitli tefsir kaynaklarından faydalanılarak özetlenir. Öğrencilerden surenin tefsirinden hareketle zamanı iyi değerlendirmenin önemi hakkında düşünmeleri ve bu hususta kendi durumlarını değerlendirmeleri istenir (D3.2, SDB1.3). Asr suresinin 3. ayetinin tefsiri kapsamında öğrencilerden duyarlı olmanın sosyal ilişkilerdeki yansımalarını kendi hayatlarından örnekler vererek ifade etmeleri istenir (D10.3). Öğrencilerden iman ve salih amel kavramları arasındaki ilişkiyi belirlemeleri, bu hususta akıl yürüterek Asr suresinden çıkarılacak mesajlar hakkında tartışmaları ve tercih ettikleri mesajı gerekçeleriyle birlikte ifade etmeleri istenir (E3.6). Bu aşamada zıt panel tekniği kullanılabilir. Sürecin değerlendirilmesinde üçgen-kare-çember formu kullanılabilir.

TFS.11.4.3

Maun suresi ile ilgili genel bilgiler verilerek sure tanıtılır. Maun suresinin çeşitli kaynaklardaki tefsirlerini içeren bir sanal kütüphane oluşturulur. Öğrencilerden Maun suresinin tefsirini inceleyecekleri kaynakları bu kütüphaneden kendi birikimlerini kullanarak seçmeleri, seçtikleri eserlerin kaynak ve yöntemleri bakımından çeşidini araştırarak bunları sınıflandırmaları istenir (**E1.6, OB2**). Öğrencilerden seçtikleri kaynaklardan yararlanarak Maun suresinin tefsirini grup çalışması yaparak özetlemeleri ve kaydetmeleri istenir (**SDB2.2.**). Öğrencilerin inceledikleri kaynakları özellikleri bakımından karşılaştırıp değerlendirmeleri sağlanır (**E3.1**). Bu aşamada ayrılıp birleşme tekniği kullanılabilir. Sürecin değerlendirilmesinde açık uçlu sorular kullanılabilir.

TFS.11.4.4

Kevser suresi ile ilgili genel bilgiler verilerek sure tanıtılır. Surenin tefsiri, çeşitli tefsir kaynaklarından faydalanılarak özetlenir. Öğrencilerden surede geçen emirler bağlamında inancın gereğini yerine getirmenin önemini yorumlamaları istenir (**D16.3**). Öğrencilerden Kevser suresinin tefsirini içeren metni incelerken kullanacakları ilke ve ölçütleri seçmeleri, bu ilke ve ölçütlere göre metni incelemeleri istenir. Öğrencilerin inceledikleri metinde ele alınan hususları kendi cümleleriyle ifade etmeleri sağlanır (**SDB2.1**). Bu aşamada düşün-eşleş-paylaş tekniği kullanılabilir. Süreci değerlendirmek için öğrenme günlüğü kullanılabilir.

TFS.11.4.5

Nasr suresi ile ilgili genel bilgiler verilerek sure tanıtılır. Surenin nüzul sebebi kapsamında konu, siyer dersinin İslam'ın yayılışı içeriğiyle ilişkilendirilir. Nasr suresinin tefsiri, çeşitli tefsir kaynaklarından faydalanılarak özetlenir. Surede geçen "tespih" ve "istiğfar" kavramlarıyla ilgili bazı ayet ve hadisler öğrencilere verilir. Öğrencilerden bu ayet ve hadisleri dikkatle inceleyerek ilgili oldukları kavrama göre iki grupta sınıflandırmaları istenir (**E3.1**). Öğrencilerin inceledikleri ayet ve hadisler doğrultusunda tespih ve istiğfarın önemine dair bir çıkarımda bulunmaları ve ulaştıkları çıkarımlara göre kendi durumlarını değerlendirmeleri sağlanır (**SDB1.2**). Bu aşamada öz değerlendirme formu kullanılabilir. Süreci değerlendirmek için kavram karikatürü kullanılabilir.

Öğrencilerden performans görevi olarak Hucurat suresinin 10-12 ve Lokman suresinin 16-19. ayetlerini güvenilir tefsir kaynaklarından yararlanarak incelemeleri ve bu ayetlerde geçen emir ve yasakları listelemeleri istenebilir. Öğrencilerden listeledikleri her bir madde hakkında iş birlikli çalışma yöntemiyle bir afiş hazırlamaları istenebilir. Yapılan çalışmalar; içinde kaynak kullanımı, bilginin doğruluğu, kapsam, tasarım ve özgünlük ölçütlerinin bulunduğu dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

Öğrencilerden ulaşabildikleri güvenilir tefsir kaynaklarından Fatıha suresindeki "nimet verilenler" ve "gazaba uğrayanlar" ifadelerine dair müfessirlerin yorumlarını inceleyerek bu ifadelere ait açıklamaları listelemeleri istenebilir.

Öğrencilerden Mehmet Âkif Ersoy'un Âsım adlı şiirindeki Asr suresiyle ilgili dizeleri çözümlenmeleri ve bu şiiri seslendirmeleri istenebilir.

Öğrencilerden Maun suresindeki kavramlarla ilgili güvenilir tefsir kaynaklarından detaylı bir araştırma yaparak elde ettikleri bilgileri kaydetmeleri istenebilir.

Öğrencilerden Kevser suresine adını veren "Kevser" kelimesinin güvenilir tefsirlerde nasıl açıklandığını inceleyerek bu açıklamaları T tablosu aracılığıyla göstermeleri istenebilir.

Öğrencilerin "Nasr Suresi ve İstiğfar" başlığıyla bir gazete makalesi hazırlamaları sağlanabilir.

- Destekleme** Öğrenciler, Fatiha suresinde anlamını bilmedikleri veya ilgilerini çeken kelime ve ifadelerin anlamlarını bularak bir öğrenme duvarı oluşturabilirler.
- Öğrencilere Asr suresinin tefsiriyle ilgili bireyselleştirilmiş çalışma yaprakları hazırlanabilir.
- Öğrencilere Maun suresinin tefsirine dair bir sunum ya da grafik bilgi verilerek öğrencilerden konuyla ilgili soruları cevaplamaları istenebilir.
- Öğrencilere Kevser suresinin kavramları, mesajları ve yorumlarına yönelik ifadelerden oluşan doğru-yanlış soruları hazırlanabilir.
- Öğrencilerden Nasr suresi ile ilgili bir öğrenme günlüğü hazırlamaları istenebilir. Bu günlükler üzerinden öğrenmelerini yansıtmaya ve geliştirmeleri amacıyla öğretmen rehberliğinde öğrenme süreçlerinin düzenlenmesi sağlanabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

